

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Квітки Наталії Олегівни «Формування сприймання музики у молодших
школярів із затримкою психічного розвитку засобами фольклору», подану
на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.03 – корекційна педагогіка

Актуальність теми дисертації. Проведений аналіз дає підстави розглядати дисертаційне дослідження Н.О. Квітки як завершений та цілісний доробок з актуальної педагогічної проблеми – формування сприймання музики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку засобами фольклору.

Українська держава сьогодні продовжує пошуки шляхів для формування культури особистості. А це в свою чергу потребує відповідної трансформації освітньої політики як ключового чинника соціокультурного відтворення нації, успішної життєдіяльності кожної людини у тій у тій чи іншій сфері знань або діяльності. У цьому контексті музична культура, зокрема й, музичне сприймання як її провідна складова впливає на розвиток пізнавальних та емоційних процесів музичної свідомості та діяльності людини і формується в процесі її музично-естетичного виховання.

З огляду зазначеного вище, посилюється науковий і практичний інтерес до вирішення проблеми сприймання музики у школярів з особливими освітніми потребами, оскільки з'являються нові можливості корекційно-виховного впливу мистецтва на закладення основ музичної культури молодшого школяра, в тому числі із затримкою психічного розвитку.

Отже, дослідження Квітки Наталії Олегівни є актуальним, важливим і вчасним, оскільки висвітлює особливості сприймання музики та педагогічні умови формування сприймання музики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Науково-понятійний

апарат дисертації визначено відповідно до обраної теми, чітко окреслено об'єкт, предмет, мета, завдання, наукова новизна та практичне значення одержаних результатів. Слід зазначити, що всі компоненти наукового апарату повністю корелюють між собою. Коло завдань є таким, що сприяє розкриттю теми та досягненню мети дослідження. Структура дисертації продумана, експериментальні матеріали дослідження пройшли апробацію. Розглянуті наукові положення вірогідні, що забезпечується теоретико-методологічною обґрунтованістю основних положень; використанням комплексу методів адекватних меті та завданням дослідження.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів. Новизна представленого до захисту дослідження полягає у тому що, *вперше*: розроблено методiku та визначено критерії вивчення особливостей сприймання музики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку; з'ясовано особливості сприймання музики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку на прикладі фольклору; виявлено рівні сформованості сприймання музики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку на матеріалі фольклору; науково обґрунтовано найвагоміші педагогічні умови формування сприймання музики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку засобами фольклору; розроблено та експериментально перевірено корекційно-розвивальну методiku формування сприймання музики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку засобами фольклору. Подальшого розвитку набула: теорія корекційної спрямованості навчально-виховного процесу спеціальної загальноосвітньої школи.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Структура дисертації відповідає логіці наукового дослідження, послідовно розкриває основні завдання наукового пошуку. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (283 найменувань, з них 15 іноземною (англійською) мовою) та додатків.

Загальний обсяг роботи становить 250 сторінок, з них основний текст викладено на 184 сторінках.

У вступі обгрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання та методи дослідження; розкрито наукову новизну, практичне значення роботи й особистий внесок дисертанта; відображено інформацію про апробацію та впровадження одержаних результатів; подано відомості про основні публікації автора та структуру роботи.

Вагомим є ретельний добір теоретико-методологічних засад дослідження, які в сукупності дали змогу змістовно розкрити закономірності сприймання музики з позицій філософських, психологічних та педагогічних наук. Аналіз дисертанткою літературних джерел в першому розділі дав змогу визначити важливі корекційно-виховні функції музики, яка розширює можливості розвитку пізнавальної та емоційної сфери молодших школярів із затримкою психічного розвитку. У роботі велике значення приділяється фольклору у процесі формування сприймання музики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку. Дисертанткою вивчено стан роботи з творами музичного фольклору в практиці спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей із затримкою психічного розвитку. Це дало змогу встановити існуючі проблеми у змісті, організації та методиці музично-естетичного виховання дітей із затримкою психічного розвитку.

Цікавим доробком, на нашу думку, є продумане та обгрунтоване дисертанткою порівняльне дослідження молодших школярів за методикою констатувального експерименту, що представлена у другому розділі. Йдеться, передусім, про розроблені критерії для виявлення особливостей сприймання музики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку. Отримані дані дали змогу визначити чотири рівні сформованості сприймання музики в учнів молодших класів із затримкою психічного розвитку на матеріалі музичного фольклору, а також показали позитивну вікову динаміку розвитку в них сприймання музики.

Позитивної оцінки заслуговує й те, що формувальний експеримент проводився Н. О. Квіткою із ретельним урахуванням даних констатувального етапу дослідження, які засвідчили недостатність педагогічного керування музично-естетичним вихованням учнів початкових класів із затримкою психічного розвитку.

На особливу увагу заслуговують визначені й обґрунтовані педагогічні умови забезпечення ефективності процесу формування сприймання музики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку.

Дисертанткою розроблена авторська корекційно-розвивальна методика, яка полягала у формуванні сприймання музики молодшими школярами із затримкою психічного розвитку. Вона передбачала три етапи, кожен з яких доповнював один одного й удосконалював уміння і навички сприймання музичної інформації в учнів початкових класів та її осягнення через власну музично-практичну діяльність. Внаслідок впровадження запропонованої методики доведено можливість формування у молодших школярів із затримкою психічного розвитку знань, умінь та навичок щодо опанування музичного фольклору з метою пізнання його музичного образу та здатності до відтворення у власній музично-практичній діяльності. Переконаливості отриманим результатам додають визначені критерії добору творів для роботи з учнями молодших класів із затримкою психічного розвитку. Достовірність отриманих результатів у дисертації доведена методами математичної статистики, що свідчить про ефективність виконаного дослідження.

Практична цінність здобутих результатів. Практичне значення дослідження полягає у розробленні й упровадженні в навчально-виховний процес спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів авторської корекційно-розвивальної методики формування сприймання музики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку засобами фольклору.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях. Результати та основні положення дисертаційного дослідження висвітлено у 25 одноосібних публікаціях, з них:

15 статей у наукових фахових виданнях України, з яких 1 стаття у науковому фаховому виданні, що включене до міжнародної наукометричної бази Index Scopus; 2 публікації апробаційного характеру; 8 навчально-методичних праць.

Наталія Олегівна здійснила важливу роботу з упровадження здобутих результатів у практику спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів, де навчаються діти із затримкою психічного розвитку. Зокрема, основні положення і результати доповідалися і обговорювалися на 9 конференціях і семінарах різного рівня. Отже, результати дослідження належним чином апробовані й упроваджені в освітянську практику.

Структура дисертаційної роботи продумана, матеріал викладено грамотно і послідовно. Загальні висновки відповідають окресленим завданням і повністю передають зміст та сутність основних результатів дослідження. Обсяг основного тексту дисертації відповідає вимогам до написання кандидатських дисертацій. Автореферат дисертації адекватно відображає зміст і результати виконаної дослідницької роботи.

Дискусійні положення та зауваження. Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Квітки Наталії Олегівни «Формування сприймання музики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку засобами фольклору», висловимо деякі зауваження та побажання:

1. Під час аналізу та узагальнення наукових літературних джерел варто було б ширше охопити сучасні вітчизняні та іноземні дослідження.

2. Представлення результатів констатувального експерименту виграло б за умови розширеного аналізу отриманих даних.

3. Враховуючи актуальні тенденції розвитку інклюзивної освіти дітей з особливими освітніми потребами, вважаємо за доцільне на матеріалах дослідження розробити окремі методичні рекомендації щодо формування сприймання музики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку засобами фольклору в умовах загальноосвітньої початкової школи, де навчаються діти із затримкою психічного розвитку.

4. Текст дисертаційної роботи містить певну кількість орфографічних, граматичних та стилістичних помилок.

Однак, висловлені зауваження та побажання не впливають на позитивну оцінку рецензованої роботи. У цілому, дисертаційна робота Квітки Наталії Олегівни безсумнівно є самостійною і завершеною працею; відзначається безперечною актуальністю, науковою новизною, теоретичною і практичною значущістю; містить вагомі наукові здобутки, нові, раніше незахищені наукові положення й обґрунтовані висновки, що в повній мірі висвітлено у наукових фахових публікаціях. Результати дослідження є доцільними для розв'язання проблеми сприймання музики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку засобами фольклору.

З огляду зазначеного вище вважаємо, що дисертація «Формування сприймання музики у молодших школярів із затримкою психічного розвитку засобами фольклору» за актуальністю, змістом, обсягом, науковою новизною, обґрунтованістю вихідних положень, практичним значенням відповідає вимогам п.п. 9, 11 та 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (Постанова Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567), а її автор Квітка Наталія Олегівна заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.03 – корекційна педагогіка.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри корекційної педагогіки та психології
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

І. А. Малишевська

ОСОБИСТИЙ ПІДПИС
Засвідчую
Завідувач канцелярії УДПУ
200 р